

DET STORE KORSNÆBTRÆK 1927

AF

AD. S. JENSEN

Under et Ophold i Nykøbing paa Mors i Sommeren 1927 blev jeg om Aftenen den 17. Juli paa en Spadseretur i Plantagen paa Ørodde opmærksom paa, at der under Hvidgranerne laa en Mængde Kogler, som var bearbejdet paa en Maade, der afveg fra alle de dyrebehandlede Kogler, jeg hidtil havde set. Jeg besluttede derfor at anvende den følgende Dag til at undersøge Fænomenet og havde da den Oplevelse for første Gang at se Korsnæb i Virksomhed og nøje studere deres Færd. Samme Dag saa jeg ogsaa Flokke af Korsnæb i Legind Bjerge S. f. Nykøbing, og nogle Dage senere fandt jeg Mængder af korsnæb-behandlede Fyrre- og Hvidgrankogler i Plantager Nord og Syd for Aalborg. Endnu saa jeg intet paafaldende i disse Forekomster, idet Korsnæb er kendt fra det nordlige Jylland baade som ynglende og omstrejfende. Men forundret blev jeg, da jeg efter Hjemkomsten til København under Udflugter til de omkringliggende Skove ogsaa der traf Korsnæb og fandt korsnæbbehandlede Kogler; skønt jeg i de senere Aar har studeret dyremærkede Kogler i disse Skove Nord og Vest for København, har jeg ikke før truffet Korsnæb eller Spor efter dem der.

Samtidig fortalte flere af de Naturhistoriestuderende mig, at de i den senere Tid havde set Korsnæb forskellige Steder i Landet, og jeg blev saaledes efterhaanden klar over, at vi stod over for en landsomfattende Invasion af Korsnæb. Jeg besluttede derfor at udsende en Opfordring til at meddele mig Iagttagelser over disses Fugles Optræden her i Landet. Imidlertid havde Mag. sc., nu Dr. phil., P. Jespersen faaet den samme Tanke, og vi blev derfor enige om at arbejde i Fællesskab. Gennem »Dansk ornithologisk Forenings Tidsskrift«, »Naturens Verden«, Tidsskriftet »Flora og Fauna«, nogle Dagblade og direkte til forskellige Privatpersoner udsendte vi Opfordringer til at med-

dele os Iagttagelser over Korsnæb: Stedet, hvor Korsnæb var set, Tidspunktet, Antallet af Fugle og eventuelt andre Bemærkninger angaaende deres Optræden og Levevis.

I Løbet af Efteraaret og Vinteren modtog vi da en lang Række Meddelelser fra mange forskellige Steder, ialt 157.

At 1927 virkelig, som formodet, har været et Korsnæbaar, kan der efter de modtagne Oplysninger ikke være mindste Tvivl om. I mange Egne kendte Folk slet ikke disse Fugle, som de straks uvilkaarligt lagde Mærke til paa Grund af deres livlige Farve, især de røde Hanners, deres krydsede Næbspidser, deres karakteristiske Stemme og hele Adfærd. Fra andre Egne, hvor Korsnæb vel er kendt, siges det udtrykkeligt, at der i Efteraaret 1927 har været paafaldende mange Korsnæb i Skovene.

Tidspunktet var nu kommet til at optage en Bearbejdelse af det indsamlede Stof. Men da maatte Dr. Jespersen melde sig fra, idet han skulde rejse bort for at deltage i Havundersøgelses-skibet »Dana«s Jordomsejling, og derfor overdrog han mig hele Arbejdet. Men desværre har andre, uopsættelige Arbejder lagt Beslag paa al min Tid, saa jeg først nu i Sommerferien 1929 har kunnet beskæftige mig med Opgaven. De mange, som velvilligst har indsendt Oplysninger og derfor ogsaa med Rette har kunnet vente at høre noget om Resultatet, beder jeg om Undskyldning for den lange Ventetid, idet jeg samtidig bringer dem min Tak for udvist Velvilje.

Til Gengæld for den forsinkede Offentliggørelse kan jeg i Slutningen af denne lille Afhandling give en Oversigt over Korsnæbtrækkets Udstrækning til andre Lande, et Fænomen, som i Løbet af de to sidste Aar har givet Anledning til mangfoldige spredte Beretninger i Udlandets ornithologiske Tidsskrifter.

De her fra Landet indkomne Opgivelser, som nu vil følge, har jeg ordnet efter Landsdele saaledes: Sjælland, Laaland-Falster, Fyen, Jylland, Øerne i Kattegat og Bornholm.

Sjælland.

Botanisk Have, København. ³⁰/₉. Ca. en Snes Fugle, der opholdt sig nogle Minutter i Granerne paa Observatoriehøjen. Stud. mag. H. G. Beck.

Garnisons Kirkegaard, København. ⁴/₁₂. 6—8 Fugle siddende uroligt i et Træ. Stud. mag. H. G. Beck.

Frederiksberg Have. ³⁰/₁₁. Et Par Fugle flyvende mellem Træerne. Stud. mag. H. G. Beck.

Taarnby Fæled paa Amager. ²⁸/₉. 6 Fugle, siddende i Nælder, pillende Frø. Rentier H. Pedersen.

Amager, lidt N. f. Taarnby. ¹¹/₉. En Fugl. Gymnasieelev Flemming Bolt Jørgensen.

Amager, Kongelunden. ¹¹/₉. Flere Smaaflokke, den største paa ca. 20. Bolt Jørgensen.

Amager, Kongelunden. ²⁶/₉. En Flok paa 8 Stkr. Skovløber F. Albrechtsen.

Amager, Kongelunden. ²⁶/₉. En Del Rødgrankogler¹⁾ og mange Chermesgaller, behandlede af Korsnæb. Ad. S. Jensen.

Saltholm, Holmegaardens Have. ²⁶/₉. To Fugle. Stud. mag. H. M. Thamdrup.

Saltholm, Holmegaardens Have. ²⁶/₉. To Fugle, sad i en Tjørn. I den nordøstlige Del af Øen: en Fugl, sad i Tidsler. Bolt Jørgensen.

Hellerup, Callisensvej. ¹³/₉. 4—5 Stkr. Adj. Mogens Lund.

Hellerup, Gersonsvej. ²⁹/₈ 2 Fugle. ⁷/₉. Et Par Stkr. ¹⁷/₉ En. ¹⁹/₉. En. Bolt Jørgensen.

Hellerup, Tranegaardsvej. ⁹/₉. En Fugl sad i et Rønnebærtræ og spiste af Bærrene. ²⁸/₉. En. ¹⁴/₁₀. En. ¹⁹/₁₀. Set et Par Gange. ²⁶/₁₀. Hørt. ²⁷/₁₀. En lille Flok. ³¹/₁₀. En. ⁴/₁₁. En. Bolt Jørgensen.

Hellerup, Lemchesvej. ³⁰/₉. Ca. en halv Snes; spiste Rønnebær. Stud. mag. Mogens Højgaard.

Lersøen, København. Ca. 20. Oktober. En mindre Flok, spiste Frø af Radiser. Lærer J. P. Kryger.

Søborg Mose. ¹²/₁₀. En lille Flok. Bolt Jørgensen.

Charlottenlund, ca. ²⁰/₁₀—²⁸/₁₀. 5—6 voksne Fugle, 1 Unge. Spiste Paradisæblernes Kerner, idet de med Næbbet flækkede Æblet i to Halvdele. Hans Keiser-Nielsen.

Charlottenlundfortet. ²⁷/₁₀. Fire. ²⁸/₁₀. En. Bolt Jørgensen.

Hovmarksmosen, S. f. Ermelunden. ⁶/₁₀. En Flok paa 8 Stkr. Bolt Jørgensen.

Charlottenlund, Hovmarksvej. Medio Juni og Medio September. Smaa Flokke paa 3—5 Stkr. Docent R. H. Stamm.

Charlottenlund, Slotsvej, lidt S. f. Dyrehaven. ¹⁷/₉. En Fugl. ¹⁸/₉. To. ²⁴/₉. En. ²⁹/₉. En. ³/₁₁. To. Bolt Jørgensen.

Charlottenlund, Fortunvej. I Tidsrummet ³⁰/₈—³⁰/₁₂ set eller hørt enkelte Fugle paa 32 forskellige Dage. I 1928 er Korsnæb ikke set. Bolt Jørgensen.

Bernstorffvej. ¹⁴/₉. Tre Stkr. Bolt Jørgensen.

Gentofte. Hele August, men ikke senere, 4—5 Fugle i høje Graner. Læge Rosing-Schow.

Taarbæk. ²²/₁₀. Hørt. Bolt Jørgensen.

Dyrehaven, forskellige Steder. I Tidsrummet ³/₉—²⁶/₁₁ set enkelte eller smaa Flokke paa 6 forskellige Dage. Bolt Jørgensen.

¹⁾ Kogler opføres kun som behandlede af Korsnæb i saadanne Tilfælde hvor jeg selv har haft Lejlighed til at se og bestemme dem.

Dyrehaven. ¹⁰/₁ 1928. Ca. en halv Snes. Flokken blev jaget af en Spurvehøg. Stud. mag. H. G. Beck.

Dyrehaven, Ulvedalene. ²⁶/₁₁. Ca. en halv Snes Fugle. Stud. mag. H. G. Beck.

Dyrehaven, Granbevoksning i Nærheden af Raadvad. ²⁸/₈. En større Flok. ³⁰/₉. Enkelte Fugle paa samme Sted. Stud. mag. H. G. Beck.

Fortunens Indelukke. ²⁵/₈. 10—15 Stkr. ²⁹/₈. Store Flokke, mindst 100. ¹⁷/₉. En. ¹⁸/₉. En lille Flok. ¹⁹/₉. En. ²³/₉. Et Par Stkr. Bolt Jørgensen.

Fortunens Indelukke. ¹⁸/₁₀. I Granskoven hørtes en lille Flok Korsnæb, idet de fløj hen over Skoven; korsnæbbehandlede Rødgrankogler under Granerne. Ad. S. Jensen.

Geel Skov ved Holte. Juli og August. Mindre Flokke. Kontorchef Axel Koefoed.

Geel Skov. ¹³/₁₁. En Del Rødgrankogler handlede af Korsnæb. Ad. S. Jensen.

Rude Skov. ²⁰/₁₁. En Del Kogler af Rødgran og Lærk, handlede af Korsnæb. Stud. mag. Sv. G. Larsson.

Rude Skov. ²⁰/₁₁. En Del Rødgrankogler, handlede af Korsnæb. Ad. S. Jensen.

Ravnsholt. ⁸/₁₀. Ca. 10 Stkr. Stud. mag. F. W. Bræstrup.

Strødam. ⁶/₁₁. Talrige korsnæbbehandlede Rødgrankogler. Ikke iagttaget Søndagen før, skønt Eftersyn fandt Sted paa samme Plads. Lærer J. P. Kryger.

Sel Skov, mellem Badstuen og Gadevang, ved Hillerød. ⁶/₁₁. Talrige korsnæbbehandlede Rødgrankogler. Lærer J. P. Kryger.

Gadevang Skov, Nøddebo Distrikt. Slutningen af August. Frisk handlede Kogler af Rødgran. Skovfrøhandler Joh. Rafn.

Grib Skov, nær Nøddebo og ved Grib Sø. ¹⁸/₃ 1928. Flere Fugle. Stud. mag. Else M. Gormsen.

Grib Skov. ²⁸/₈. En Flok, ca. 10. Bolt Jørgensen.

Grønholt Vang. ¹⁸/₁₀. 8—10 Stkr. Stud. mag. F. W. Bræstrup.

Hornbæk. ¹⁶/₁₀. En mindre Flok. R. Wedell.

Hornbæk. ⁷/₈—²⁹/₈. Talrig i Plantagen. ¹⁵/₁₀—¹⁸/₁₀. Talrig i Plantagen. De største Flokke paa en Gang ca. 40. Stud. mag. F. W. Bræstrup.

Mellem Nakkehoved og Dronningemølle. ¹⁵/₇. En Fugl, Hun. Birte Harbou.

Smidstrup Strand, 4,5 km V. f. Gilleleje. Ca. 21. Juli. En. ²³/₉—²⁶/₉. En Flok paa ca. 30, en anden paa ca. 13. I begge disse Flokke var der ogsaa Hanner. Inspektør Aage Kirschner.

Raageleje. ²⁸/₆—¹²/₈. I Plantagen, i ret stort Antal, ialt ca. 50—100 Stkr. Carl Breyen.

Vejby Mark ved Raageleje. ⁶/₉. En gammel Han, to gamle Hunner, tre—fire Unger. ¹⁹/₁₀—²³/₁₀. Daglig set talrige Flokke paa 5—40 Stkr. Beboerne meddelte, at de havde begyndt at lægge Mærke til dem et Par Maaneder tilbage; de havde intet Kendskab til dem forud. Overlæge S. Wandall.

Adserbo Plantage og Tisvilde Hegn. Fra sidst i Juli. Flokke paa 5—8 Stkr. H. Weis.

Tisvilde. ²⁵/₉. To Flokke paa 20—30 Stkr., ingen udfarvede Hanner. Sv. Gisle Larsson.

Tisvilde Hegn, Frederikshøj og flere Steder. ²⁵/₉. 3 Smaaflukke paa 3, 10—12 og ca. 20 Stkr. 3 af dem bearbejdede grønne Kogler i en høj Rødgran. Jens Juul.

Tisvilde Hegn. ²⁸/₈. En enkelt Fugl og flere mindre Flokke. Lærer Sv. Å. Nielsen.

Tisvilde Hegn, langs Sydkanten. ¹¹/₁₀. Talrige korsnæbbehandlede Kogler af Rødgran. Lærer J. P. Kryger.

Bjerget, den lille Gran- og Fyrreplantage ved Arresø i Nærheden af Lille Lyngby, og ligeledes ved Viksø. Slutningen af September og Begyndelsen af Oktober. Enkeltvis eller i Smaaflukke. C. Breyen.

Halsnæs Naaleplantninger. ¹⁵/₁₀—¹⁶/₁₀. Rigeligt med korsnæbhandlede Kogler af Bjergfyr. Korsnæb med Kogle iagttaget paa ganske nært Hold. Lærer J. P. Kryger.

Frederiksdal Skov, Hulsø. ¹¹/₁₁. Et Par Fugle. Stud. mag. F. W. Bræstrup.

Hareskov, Skovridergaardens Have v. Syvstjernen. Begyndelsen af September. 3 Eksplr. holdt flere Dage til i Grantræer. Seminarie-lærer Chr. Hauch.

Hareskov. ¹¹/₁₂. Ret mange Rødgrankogler behandlede af Korsnæb; de var ikke helt frisk behandlede. Ad. S. Jensen.

Jonstrup Vang. Oktober og November. Jævnlig iagttaget Smaaflukke paa 5—10 Stkr. Seminarielærer Chr. Hauch.

Ryget ved Lille Værløse. ²⁸/₈. 20—30 Stkr. Stud. mag. Sv. G. Larsson.

Gandløse Ore. ²⁷/₁₁. Temmelig mange korsnæbhandlede Rødgrankogler. Ad. S. Jensen.

Terkel Skov. ⁹/₁₀. En lille Flok Korsnæb set flyvende og en set behandlede en Rødgrankogle. Ad. S. Jensen.

Terkel Skov. ²³/₁₀. En Del Kogler af Rødgran og Fyr, behandlede af Korsnæb. Stud. mag. Sv. G. Larsson.

Uggeløse Hegn. ⁴/₉. En lille Flok set; flere Hundrede Rødgrankogler og nogle Chermesgaller behandlede. ¹⁸/₉. Forekomsten af korsnæbhandlede Rødgrankogler langt mere udbredt end forrige Gang; ogsaa mange korsnæbbitte Chermesgaller. Ad. S. Jensen.

Jægerspris Nordskov. ⁹/₁₀. Enkelte Rødgrankogler behandlede af Korsnæb. Stud. mag. Sv. G. Larsson.

Hornsherreds Nordspids, S. f. Alholm. Slutn. af Juli og første Halvdel af August. Daglig Flokke paa 5—8 i smaa Gran- og Fyrreplantninger. Overlæge Vald. Poulsen.

Sømer Skoven, Hornsherred, væsentlig Naaleskov. ⁷/₁₁. Ca. 10. Skovrider V. Holstein.

Plantagen mellem Nykøbing Sj. og Rørvig. September og Oktober Ret stort Antal. Carl Breyen.

Ved Lammefjorden, i en Pileplantning. Begyndelsen af September. Nogle faa. Overlæge Vald. Poulsen.

Skovene Høsehals og Bogenæs, paa Nordsiden af Holbæk Fjord, paa Tudse Næs, væsentlig Naaleskove. ³¹/₁₀ og ¹/₁₁. Mange, i Smaaflokke paa 2—6 Individier. Skovrider V. Holstein.

Bogenæs. ²⁸/₇. En temmelig stor Flok. Skovrider V. Holstein. Eriksholm ved Arnakke. ¹⁶/₁₀. En saas flyvende, senere iagttoges 4, der aad Frø af Kaaltidsel i en Eng, idet de hentede hele Bladhovedet op i Træerne. Lærer Halfdan Lange.

Kelleklint, ca. 2 Mil Øst f. Kalundborg. ²⁵/₉. 6—7 Stkr. sad i en Rosenbusk; pillede Hyben i Stykker og aad Frøene. Samme Dag saa jeg 5 Korsnæb i en Røn, hvor de aad Rønnebær eller rettere aad Frøene, medens de lod Kødet falde ned paa Jorden. Stud. mag. Frede Jensen.

Kalundborg, Møllebakken. ²²/₁₀. 1 Ekspl. Overlærer Jarlund.

Stenmagle pr. Stenlille. ⁸/₁₀ og ²⁰/₁₀. En enkelt Fugl hver Dag, flyvende hen over en Have. Stud. mag. H. G. Beck.

Valdbygaard ved Slagelse. Midten af September til Midten af Oktober. Daglig ses Flokke af Korsnæb i Rødgran, Fyr og Lærk fortære Frøene. Korsnæbbene er særdeles dumdristige og bliver som Følge deraf et let Bytte for Rovfugle. Jeg har skudt to Spurvehøge, som hver havde et Korsnæb i Kløerne. Skytte P. Rasmussen.

Charlottendal Skovdistrikt ved Slagelse. ¹¹/₁₀—¹⁵/₁₀. Enkeltvis eller 2—4 sammen. Skovrider V. Holstein.

Køge Strandskov. ²/₁₀. En Del Kogler af Skovfyr, behandlede af Korsnæb. Stud. mag. Sv. G. Larsson.

Magleby Skov pr. Klippinge. Ca. 12. Oktober. En Flok paa 7—8 Stkr. Overskovfoged Meyhoff.

Skovene omkring Haslev. Efteraaret. Stort Antal. Seminarielærer N. Haugaard.

Førslev, mellem Haslev og Ringsted. Efteraaret. En, i en Have. Seminarielærer N. Haugaard.

Hegn ret nær Førslev Kohave. ²/₉. En, i Fyr og Gran. Lærer Halfdan Lange.

Holsteinsminde. Næsten daglig i Tidsrummet ³¹/₈ til ²²/₁₀ i Antal fra 1 til 15. I Holsteinsmindes Have havde Fuglene deres Tilhold i Lærketræer med Kogler. Lærer Halfdan Lange.

Rappenborg Skov pr. Karrebæksminde. Midten af Oktober. 1 Fugl, ♂, som aad Burrefrø. Her i Skovdistriktet ikke set i de sidste 15 Aar. Magnus Jacobsen.

Dybsø, S. f. Karrebæksminde. ³⁰/₁₀. To Fugle, der aad Frø af Vejtidsel paa aabent Land. Lærer Halfdan Lange.

Møens Klint, nær Jydelejet. ²³/₇. En Fugl, i Færd med paa Jorden at behandle Kogler af Bjergfyr. Stud. mag. Else M. Gormsen.

Møens Klint, Jydelejet, i Fyrreplantagen. ²³/₇—²⁵/₇. I større Mængde, Flokkene paa 10—20 Stkr., mange unge Fugle i Flokkene. Niels Bolwig.

Laaland-Falster.

Nørre Alslev. Efteraaret. 1 Eksp. Typograf C. Olsen.

Nykøbing, Falster. Medio September. 1 Eksp. I Efteraaret 5—6 Stkr. Typograf C. Olsen.

Sakskjøbing, Sukkerfabrikkens Grund. $18/9$ — $20/10$. 10—15, en enkelt Dag, $20/9$, 40, derefter i mindre Antal, i Rønnetræer. Farven mørkerød til graagrøn. Maskinmester Niels Petersen.

Fuglsang Skovdistrikt. Midt i Juni. Smaaflokke, med 3—6 Stkr. i Flokken. August og September var de talrigst, 25—30 Stkr. i Flokkene. I første Halvdel af Oktober forsvandt de næsten alle. $30/10$. Set de sidste to. Skovløber F. Albrechtsen.

Nakskov. Efteraaret. Et Eksp. Typograf C. Olsen.

Lungholm, Sydlaaland, de inddæmmede Arealer under Baroniet. $18/8$. I Bjergfy. Ca. 20 Stkr. Fasanjæger A. Jørgensen.

Femø. Beg. af Oktober. En Fugl skudt; den havde en stor Klump Burrer i Næbbet og paa Tungen afskallet Burrefrø. Har ikke før set denne Fugl her. Gaardbestyrer V. Danielsen.

Femø. $5/10$. To, der plukkede Frø af Tidsler paa en Grøftevold. O. F. Hansen.

Fyen.

Tranekjær, Langeland. Slutningen af September. Flere Flokke, den største paa ca. 40 Stkr.; i Granholme. Slutningen af Oktober. Nogle mindre Flokke slog sig ned i en Hyldebusk. Skovrider Holger Hansen.

Nyborg Strand. 19. Oktober. 1 Fugl paa en Tidsel, ædende Frø. Læge Halfdan Knudsen.

Einsiedelsborg Storskov pr. Kappendrup. $1/7$. En Flok paa 15—20 Stkr., adskillige gamle, gule og røde, men de fleste dog Unger fra i Aar; i Bevoksningen af Skovfy og Hvidgran. $3/7$. Flokken forøget til ca. 30. $6/7$. Jeg opgjorde Antallet i Storskoven til ca. 200. $22/7$. Antallet begynder at tage af. $17/9$. Stadig en mindre Flok, ca. 20. $9/10$. En i en Tjørn, en i en Halmstak, begge 1 km fra Skoven. $18/10$. Stadig Korsnæb i Storskoven, vel ca. 10 Par. $2/11$. Stadig nogle, men forholdsvis faa. Syntes at være forsvundet omkring Midten af November, men ind i December blev de atter set, nu dog kun ret faatallige. $13/12$. 2 Stkr. set. 1928. $8/1$. 5 Stkr. set. $14/1$. Hørt nogle^e faa flyve over Skoven. $25/1$. Set 5—6 Stkr. $23/2$. Tre set. $1/3$. Fem set, 1 gl. ♂, 1 gl. ♀, 3 Ungfugle. $24/3$. Hørt nogle. Siden har jeg ingen bemærket. Det blev sikkert konstateret, at Arten var *curvirostra*. Skovrider V. Holstein.

Skoven Bederslev Dale, ca. 7 km fra Einsiedelsborg Storskov. $22/7$. Hørt nogle. $17/9$. Der findes stadig nogle. $18/10$. Stadig nogle. $4/2$ 1928. 3 Stkr. Skovrider V. Holstein.

Wedellsborg Banke pr. Ejby. $25/10$. 1 Eksp. Skovrider Vilhelm Larsen.

Rendebjærg Plantage ved Billeskov. I Juni optraadte Korsnæb parvis eller faa sammen, i Beg. af Oktober i Flokke paa et Par

Hundrede, i Begyndelsen af November i mindre Flokke paa indtil 20—30. Søger Føde i Sitka- og Bjergfyrokogler. Skovrider Vilhelm Larsen.

Svanninge Bakker. August og September. En Flok paa 8 Stkr., hvoraf 2 var gamle, røde Fugle, Resten graagrønne. $^{16}/_{10}$. 3 Flokke, hvoraf en paa 10—12 Stkr. Rasmussen.

Jylland.

Uggerby Klitplantage. $^{6}/_{10}$. En stor Flok, ca. 60 Stkr., og mange smaa Flokke. Plantør J. M. Jensen.

Lilleheden — Uggerby Plantage pr. Hjørring. $^{4}/_{10}$. Optræder for Tiden i temmelig store Flokke. Plantør Himmelstrup.

Bagterp Plantage ved Hjørring. Midt i Juli set første Gang, senere midt i August. Plantør J. M. Jensen.

Vraa i Vendsyssel. Julen. En Fugl fanget i et Bryggers. Seminarielærer H. J. Hansen.

Elling Plantage, N. f. Frederikshavn. $^{22}/_{6}$. Ca. 50, største Antal paa en Gang ca. 35. Stud. mag. F. W. Bræstrup.

Hals. $^{24}/_{10}$ — $^{30}/_{10}$. Enkelte Smaaflokke i Granplantagerne. Aldrig set den før her paa Egnen. J. Gregersen.

Vodskov. $^{5}/_{8}$. Mængder af Hvidgran- og en Del Fyrrekogler, behandlede af Korsnæb. Ad. S. Jensen.

Slettestrand og Svinkløv Plantage. $^{11}/_{7}$ — $^{5}/_{8}$. Næsten daglig kom Smaaflokke paa 6—15 Stkr. flyvende fra Vest østover; de fløj ret højt. Adjunkt Mogens Lund.

Svinkløv Plantage. $^{1}/_{8}$ — $^{9}/_{10}$. Korsnæb ses i Regelen hvert Aar i Plantagen, men der har i Aar været et usædvanlig stort Antal (Hundreder); der plejer ellers kun at være nogle smaa Flokke. Æder særlig Frø af Hvidgran og Sitkagran. Plantør Whittrog.

Klitplantagerne V. f. Bedsted i Thy. Efteraaret igennem. Adskillige Fugle. Seminarielærer H. J. Hansen.

Plantagen paa Ørodde, ved Nykøbing Mors. 18. Juli. Mange Korsnæb i Flokke fra nogle faa op til ca. 40. Et Par udvokne Hanner, røde, Resten Hunner og unge Fugle. I Tusindvis af behandlede Hvidgrankogler, en Del behandlede Kogler af Bjergfyr. Ad. S. Jensen.

Legind Bjerger, S. f. Nykøbing Mors. 18. Juli. Flokke af Korsnæb, Masser af behandlede Hvidgrankogler. Ad. S. Jensen.

Lundby Krat, S. f. Aalborg. $^{3}/_{8}$. Stedvis ret mange Kogler af Hvidgran, behandlede af Korsnæb. Ad. S. Jensen.

Voldsted, ca. 20 km S. f. Aalborg. $^{2}/_{10}$. Smaaflokke. $^{16}/_{10}$. Flokkes Antal betydelig forøget. Carl Breyen.

Rold Skov. Slutningen af August. Korsnæb set. Stud. mag. J. Iversen.

Aalestrup i Himmerland. Julen. To Fugle set i en Have. Seminarielærer H. J. Hansen.

Vest-Himmerland, særlig Egnen mellem Gedsted-Aalestrup-Aars-Hvalpsund. August. Første Gang set en større Flok, derefter indtil

12. Oktober næsten daglig set større og mindre Flokke. Holder særlig til i Gran- og Fyrreplantninger. Lærer Chr. Christiansen.

Hadsund. Efteraaret. Smaa Flokke paa 5—10 Stkr., i Rødgran. Sidste Gang, de var her i større Antal, var i Vinteren 1909—10. Cand. pharm. S. Rasmussen.

Mariager. Efteraaret. Sparsomt overalt i Skovene. Cand. pharm. S. Rasmussen.

Klejtrup pr. Hobro. Efteraaret. Stort Antal i Naaletræsplantningerne. Dyrlæge E. Nielsen.

Katholm Skovdistrikt pr. Aalsø. Oktober. Flere Smaaflokke i Fyrreskoven. C. Brems.

Norndrup Plantage, 4 km S. f. Skanderborg. $\frac{7}{8}$. Kogler af Hvidgran, afrevne og behandlede af Korsnæb. Skovrider F. Monrad.

Silkeborg-Eggen. Korsnæb optræder hvert Aar her i Egnens Naaleskove. I Maanederne Juli og August har man ikke iagttaget nogen paafaldende Forøgelse; derimod har der i Efteraarsmaanederne vist sig paafaldende mange. Fra Gludsted Plantage meddeles, at der i dette Efteraar er Korsnæb i Tusindvis i Plantagen. Flokkene optræder i Størrelse paa over 100 Individuer. Seminarielærer H. Jeppesen.

Palsgaard Plantage v. Hampen Sø, nær Silkeborg. $\frac{14-15}{8}$. Smaaflokke. Stud. mag. J. Iversen.

Jynde vad Plantage v. Herning. Hele Efteraaret er der set Korsnæb. I Julen en Flok. Seminarielærer H. J. Hansen.

Ørre, ved Herning. 30. og 31. December. En Flok paa 5—6 i en Granplantage. Seminarieelev Rudolf Herold.

Mellem Sønder Felding og Trolldhede. $\frac{24}{10}$. 4 Fugle. Lærer Sv. Å. Nielsen.

Bøvlingbjerg, Efteraaret. Korsnæb set i en Have. Seminarie-lærer H. J. Hansen.

Staby ved Ulfborg St. $\frac{1}{8}$ — $\frac{5}{8}$. Daglig en Flok paa 12—14 Stkr. i en mindre Naaletræsplantage. Kommunalærer Jørgen J. Jørgensen.

Staby ved Ulfborg St. Begyndelsen af August. Ret store Flokke i Plantagen. I Begyndelsen af Oktober atter iagttaget en Flok. De er vist hyppige her omkring; jeg har flere Gange faaet Forespørgsel om, hvad det var for en kønt farvet Fugl, der fandtes i Naaletræsplantningerne i Mængde i dette Efteraar. Forstander J. Jeppesen.

Plantage paa Skjern-Eggen. Omkring Midten af Oktober store Flokke. Midt i December mindre Flokke. Seminarielærer H. J. Hansen.

En Plantage lidt N. f. Hoven. $\frac{22}{10}$. 5 Fugle. Lærer Sv. Å. Nielsen.

Langs Vejen mellem Ølgod og Hoven. $\frac{21}{10}$. I Graner, en Flok paa ca. 30 Fugle. Lærer Sv. Å. Nielsen.

Hølvad pr. Lunde. Fra Begyndelsen af August til 12. November Korsnæb i Gran- og Fyrretræer. Peder Mikkelsen.

Nørre Nebel, Plantagen. Efteraaret. En Del Korsnæb. N. Bloch. Nymindegab, Plantagen, sidst i August. Flere Stkr. Kunstmalers Høyrup.

Nymindegab, sidst i August. Tre Stkr. i Strandklitterne. Apotheker Th. Pedersen.

Kjærgaard Plantage, V. for Fiil Sø. Midt i Oktober. Mange set. Skovrider V. Holstein.

Vejrs Plantage pr. Oxbøl. $^{22}/_9$ — $^{2}/_{10}$. De første Dage Flokke paa en halv Snes Stkr. i Hvidgran, den sidste Dag en Flok paa over 50, siddende paa Telefontraadene. R. Wedell.

Vejrs Plantage pr. Oxbøl. $^{5}/_8$. 3 Stkr. Stud. mag. Sv. G. Larsson.

Vejrs Plantage pr. Oxbøl. Dagene omkring d. 30. September. Flere Flokke, almindeligvis paa en Snes Stkr., baade rødlige og graa. Ingeniør, Cand. polyt. Holger Neergaard.

Vejrs. $^{20}/_7$. En Fugl fundet død i Strandkanten. Anker Olesen.

Hegn og Plantager ved og i Omegnen af Varde. $^{15}/_{10}$ — $^{20}/_{10}$. Enkelte Fugle og mindre Flokke. Lærer Sv. Å. Nielsen.

Mosegaard ved Varde. Efteraaret siden August. En Flok paa en Snes Stkr. i en Læplantning af Hvidgran. Hans Carl Hansen.

Esbjerg, Slutningen af Juli. En Flok paa en Snes Stkr. i en Plantage uden for Byen. Rasmussen.

Burkal, Ø. f. Tønder. Medio Juli. En Fugl, som var stødt mod en Telefontraad. Seminarist Jens Chr. Hansen.

Hvidgranplantage nær Bylderup, 15 km Øst for Tønder. Oktober-November. En Flok paa ca. 50 Stkr. opholdt sig der mindst 14 Dage. Samtidig hørtes andre Smaaflokke i Plantagen. Lærer Dam.

Bollerslev N. f. Tinglev. Sidst i Oktober. To Fugle i en Granplantage. Seminarist Frederik Sørensen.

Kattegatsøerne og Bornholm.

Læsø, »Lunden«, N. f. Byrum. $^{14}/_6$. 4—6 flyvende. Stud. mag. F. W. Bræstrup.

Samsø. $^{24}/_7$. En Fugl, Unge. Seminarieelev Søren Franch.

Samsø, ved Kanehave Kanal. $^{4}/_7$. En Flok paa 8—10 Stkr. i en Plantage. $^{7}/_7$. Nogle Stkr. Kommunelærer Asbjørn Maltesen.

Bornholm. Fra ca. 15. August til 21. September. Meget talrig. De stadig omstreffende Flokke kaster sig særlig over *Chermes abietis*-Galler paa Gran, der overalt i Skovene findes nedkastede. Hvidgranens Kogler findes meget ofte behandlet af Korsnæb, Rødgranens noget sjældnere. Flere Steder langs Stranden, hvor ingen Skove findes, har jeg set dem kaste sig over Kurvene af Burre og Tidsel; de river Kurvsvøbet i Stykker — det er, ligesom det er skaaret op med en skarp Kniv — og tager Frugterne. Fuglenes karakteristiske Skrig hører man alle Vegne, og de er derfor meget lette at opdage. Mærkeligt nok har jeg ikke set nogen af de røde Hanner, men kun gamle, gule Hunner og graa Unger. Jeg har aldrig tidligere iagttaget Korsnæb her paa Egnen. — 1. November stadig mange Korsnæb, maaske dog knap saa mange som tidligere. Hele Vinteren igennem var de almindelige, blev dog efterhaanden mindre talrige; endnu i Begyndelsen af Maj kunde enkelte Smaaflokke ses. Trods flere Efter-

søgninger kunde ynglende Fugle ikke opdages. Adjunkt Arne Larsen, Rønne.

Dueodde Fyr. ^{12/7—22/10}. Flokke paa 20—50 Stkr. De første Flokke gulgraa, de senere røde. Der har ikke i de 8 Aar, jeg har opholdt mig her, været saa mange Korsnæb i Skoven som i Aar. Fyrpasser C. Jensen.

Sammenfattende Bemærkninger om Korsnæbinvasionen i Danmark.

De første Korsnæb blev iagttaget midt i Juni paa Laaland, i Charlottenlund og paa Læsø, altsaa i den østlige Del af Landet, dog kun i Smaaflokke paa 3—6 Stkr.; dernæst saas de 22. Juni N. f. Frederikshavn og 28. Juni i Raageleje. I Juli er Trækket i fuld Gang; i denne Maaned meldes Korsnæb fra 21 forskellige Lokalteter spredt over Landet. I August iagttoges de paa 34 Lokalteter, i September paa 43, i Oktober kulminerede Udbredelsen med 60 Lokalteter, i November er den stærkt aftagende, idet Korsnæb kun er iagttaget paa 14 Lokalteter, i December kun paa 8; i hver af Maanederne Januar, Februar og Marts er Korsnæb kun meldt fra 2 Lokalteter.

At denne Opgørelse giver et ret tilforladeligt Billede af Artens Udbredelse i de forskellige Maaneder, finder en Bekræftelse i Opgivelser fra forskellige Hjemmelsmænd, som gennem længere Tid har opnoteret deres Iagttagelser.

Skovrider V. Holstein har, som allerede anført, oplyst, at Korsnæb indfandt sig i Einsiedelsborg Storskov paa Fyen den 1. Juli, efterhaanden tiltog i Antal, atter begyndte at tage af i Antal den 22. Juli, holdt sig der i Skoven omtrent til Midten af November, hvorpaa de atter blev set i December, dog kun ret faatalige, ligesom enkelte iagttoges i Januar, Februar og Marts, og ingen bemærkedes efter den 24. Marts. Skovrider Holstein anfører som en Formodning, at Antallet i Storskoven begyndte at tage af i Slutningen af Juli, fordi den store Flok herfra efterhaanden spredte sig over et større Terræn, maaske fordi der ikke var Kogler nok til saa mange Fugle — en Formodning, som vistnok er rigtig og giver en rimelig Forklaring paa det i det foregaaende omtalte Forhold, at Antallet af Lokalteter stiger stærkt i de følgende Maaneder.

Endvidere kan anføres til Belysning af Korsnæbbets Optræden, at Gymnasieelev Flemming Bolt Jørgensen iagttog Korsnæb

70 Gange i København og nærmeste Omegn i Tidsrummet $25/8$ — $30/12$. Som Regel var det enkelte Fugle eller mindre Flokke; men den 28. og 29. August saas store Flokke. I 1928 saa han ingen Korsnæb.

En længere Række Iagttagelser blev ogsaa anstillet af Skovløber F. Albrechtsen i Fuglsang Skovdistrikt paa Laaland. Midt i Juni saas Smaaflokke paa 3—6 Stkr., i August og September var Korsnæbbene talrigst, med 25—30 Stkr. i Flokkene, i første Halvdel af Oktober forsvandt de næsten alle, og den 30. Oktober saas de sidste 2.

Disse planmæssige Observationer fører saaledes ogsaa til det Resultat, at de tilvandrede Korsnæb er ankommet ved Midten af Juni 1927 og atter er forsvundet med Udgangen af Marts 1928. — Hertil kan føjes, at jeg i Foraaret og Sommeren 1928 gennemsøgte de Vest og Nord for København liggende Skove, hvori Korsnæb eller nylig behandlede Kogler var fundet under Trækket, uden at se eller høre Korsnæb eller finde friske Spor af deres Virksomhed.

Med Hensyn til Trækkets Fordeling paa de forskellige Landsdele faar man af Iagttagelserne set under et det Indtryk, at Trækket har omfattet saa at sige hele Landet. Dette udelukker dog ikke, at visse Skovdistrikter har været uberørte deraf; men i saadanne Tilfælde har Aarsagen rimeligvis været den, at det har været udprægede Løvskove, i hvilke Korsnæb, som bekendt, i Regelen ikke slaar sig ned, da der ikke bydes dem den tilvante Føde der. Denne Grund angives saaledes udtrykkelig af Skovrider G. A. Iversen fra Kajbjerg Skovdistrikt ved Nyborg. I Falsters Statsskovdistrikt er Korsnæb heller ikke set i 1927, hvad der i Følge kgl. Skovrider Heiberg-Jürgensen kan skyldes, at der i de sidste to Aar har været en næsten fuldstændig Mangel paa Kogledannelse.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvilken Art de Korsnæb tilhører, som i 1927 i saa stort Antal har besøgt Danmark, kan det oplyses, at i hvert Fald langt den overvejende Del har været Lille Korsnæb, *Loxia curvirostra* L. Dels har nemlig nogle af de særlig fuglekyndige Iagttagere udtrykkelig meddelt, at de af dem sete Korsnæb var *Loxia curvirostra*, og dels har der været Lejlighed til at undersøge et Antal af 40 til Zoologisk Museum indsendte, omkomne Korsnæb fra Invasionen 1927 og fra forskellige Dele af Landet: Sjælland, Fyen, Jylland, Laaland,

Bornholm, og af dem tilhørte ikke mindre end de 39 Lille Korsnæb, *L. curvirostra*, og kun 1 Stor Korsnæb, *L. pityopsittacus* Borkh.

Hvad angaar Alder og Køn nævner flere Iagttagere, at de første Flokke hovedsagelig bestod af unge Fugle, men at der dog ogsaa var voksne Hanner og Hunner imellem dem.

Korsnæbbenes rette Hjem er som bekendt Naaleskove, hvor de behandler Koglerne og tager Frøene, der udgør deres vigtigste Føde. De Naaletræer, der her i Landet søgtes af Korsnæb for Frøenes Skyld, var Hvidgran, Rødgran, Bjergfyr, Skovfyr, Lærk, Sitkagran og Weymouthsfyr. I øvrigt blev det set, at Korsnæb ogsaa tog følgende Føde: Kærner af Rønnebær, Tjørn, Hyben og Paradisæbler (derimod vrager de Kødet), Frugter af Tidsel, Kaaltidsel og Burre, samt Frø af Radiser og Nælde. Ret hyppigt behandlede Korsnæb ogsaa de bekendte Galler, som Bladlus, *Chermes abietis*, frembringer paa Rødgran, saaledes som det er beskrevet og afbildet af Docent R. H. Stamm i nærværende Tidsskrift (10, S. 45—49).

Adskillige Iagttagere af Korsnæbbenes Færd fremhæver, at de ingenlunde var sky, men at man kunde komme dem paa endog meget nært Hold. Denne Mangel paa Frygtsomhed har sikkert gjort dem til et let Bytte for Rovfugle under deres Ophold her i Landet; det er da ogsaa direkte iagttaget, at de er jaget og fanget af Spurvehøge, ligesom adskillige faldt i Klørne paa Katte.

Færøerne.

I Tilslutning til det foregaaende kan anføres, at paa Færøerne opholdt, iflg. Hørring (3, S. 346), en Del Korsnæb sig ved Myggenæs Fyr i største Delen af Juni Maaned. Og Miss C. M. Acland beretter (1, S. 121), at blandt de første Fugle, hun saa, da hun d. 8. Juli gik i Land paa Færøerne, var Korsnæb. Hun saa Smaaflokke paa tre af Øerne, og de blev meldt fra to andre Øer. Kun to gamle Hanner saas, Resten var Hunner og Ungfugle. Efter 15. Juli saas ingen Korsnæb.

En anden, samtidig Undersøgelse over Korsnæbtrækket.

I »Organ for Dansk Ornithologisk Central«, 1929 (9) findes en Afhandling af P. Skovgaard, hvori den ansete Ornitholog meddeler en Mængde Oplysninger om Korsnæbinvasionen i Dan-

mark 1927 samt en Oversigt over Korsnæbbets almindelige Forekomst her i Landet. Enkelte af de Personer, som har givet Hr. Skovgaard Oplysninger, vil man ogsaa finde blandt mine Hjemmelmænd; men langt de fleste af mine Meddelelser stammer fra andre Kilder end Hr. Skovgaards. De to Afhandlinger kan derfor siges at supplere hinanden og tilsammen give et ganske godt Billede af Korsnæbinvasionen i Danmark 1927.

Desuden indeholder Hr. Skovgaards Afhandling en Række Oplysninger om Trækket over andre Egne af Europa, sammenstillet paa Grundlag dels af Litteraturen, dels af Førstehaands Meddelelser fra udenlandske Ornithologer, hvad der har saa meget større Interesse, som der indtil da ingen Steder ellers i Litteraturen fandtes en samlet Oversigt over Trækket.

Under Udarbejdelsen af det følgende Afsnit har jeg gennemgaaet alle de Meddelelser, jeg har kunnet finde i fremmede Landes Litteratur om Korsnæbtrækket i 1927. Desuden har de originale Meddelelser til Hr. Skovgaard været mig til Nytte, ligesom jeg, som det vil ses, ved Velvilje fra forskellige Sider har indhentet en Del supplerende Oplysninger.

Indvandring af Korsnæb til andre Lande i Europa.

Det er ikke Danmark alene, som har haft en stor Indvandring af Korsnæb i 1927; fra mange andre Lande i Nord-, Mellem-, Vest- og Sydeuropa berettes der om en lignende Tilvandring af disse Fugle.

I Norge har, iflg. Schaanning (8), talløse Flokke af *Loxia curvirostra* i Løbet af Sommeren og Høsten 1927 formelig oversvømmet Landet, fra Finmarken til Jæderen; de optraadte ogsaa i Mængde paa Steder, hvor de tidligere enten ikke var set eller kun set enkeltvis. De første iagttoges i Midten af Juni. Iflg. Sann (13) trak Korsnæb i Tusindvis over Sandefjordens Munding, mest i nordlig og nordvestlig Retning.

Til det mellemste Sverige er der, iflg. Lönnberg (5), kommet en Mængde *Loxia curvirostra*, mest Ungfugle. Saaledes iagttoges i Upland, ca. 90 km Nord for Stockholm, i Midten af Juli flere Dage i Træk Flokke paa 10—30 Stykker idelig, omtrent hvert tiende Minut, flyve forbi, trækkende fra Sydost; da Kysten her er for smal til, at disse Mængder af Korsnæb kunde hidrøre derfra, mener Lönnberg, at det tyder paa en Invasion; og at

denne er kommet østerfra, over Østersøen, derpaa tyder, at der hyppigere end ellers iagttoges Hvidvinget Korsnæb, *Loxia leucoptera bifasciata* Brehm, som ellers er en sjelden, fra Øst kommende Gæst. Ogsaa fra Småland berettes om en Rigdom paa Korsnæb siden Midten af Sommeren som ikke tidligere i Mands Minde (6, 1928, S.16).

Ved Henvendelse til min Kollega i Lund, Professor Oskar Carlgren, har jeg erholdt nogle supplerende Meddelelser om Korsnæbbets Optraeden i Sverige. Af særlig Interesse er en Meddelelse fra Hr. Arne Bergengren, idet den rykker Tidspunktet for Invasionens Begyndelse tilbage til første Halvdel af Juni; den lyder saaledes; »Har härmed äran lämna Eder några data angående korsnäbbinvasionen år 1927. Den 12. juni iakttog jag de första korsnäbbarna i trakten av Silvåkra i Skåne. Den 20de i samma månad voro dessa fåglar allmänna i trakten av Borås i Västergötland. Vid ett tillfälle såg jag, hurusom de gamla ännu matade ungfåglarna med fjärillarver. Under juli och aug. tilltogo fåglarna i antal. I januari voro de emellertid så gott som försvunna från skogarna omkring Borås. I sept. och okt. uppehöll sig korsnäbbar i stort antal i parkerna i Lund, livnärande sig av rönnbärskärnor, frukter av Compositeer, såsom Dipsacus etc. Samtliga de iakttagna fåglarna ha tilhört den mindre arten.«

Endvidere hidsætter jeg følgende, ligeledes gennem Professor Carlgren modtagne Meddelelse fra Kand. P. Svanberg: »Den $\frac{9}{7}$ 1927 såg jag en flock på ett dussintal foglar i skogsbrynet vid Silvåkra (Skåne), do. den $\frac{11}{7}$. — I början av September sträckte flockar hela dagen förbi Krankesjön. Sådana flockar antecknade den $\frac{4}{9}$, $\frac{18}{9}$, $\frac{25}{9}$, $\frac{2}{10}$, $\frac{30}{10}$ fåtalig. I Lund höllo korsnäbbar till i Botaniska Trädgården o. s. v. under September. När jag gick till med.-kemiska institutionen, kom praktiskt tagit hvarje morgon kl. 8 korsnäbbar flygande öfver zoologiska institutionen söderut (enstaka eller små flockar). Ur rönnbären plockade de ut kärnorna, så att »köttet« låg kvar på marken. Ännu på vårsidan 1928 tycktes en liten rest vara kvar af invasionen. Mellan Jonstorp och Arild såg jag den $\frac{2}{1}$ 1928 5 exemplar. Vid Höganäs en ♀ $\frac{5}{3}$ 28.«

Ogsaa i Finland, særlig i den sydlige Del, har iflg. velvillig Meddelelse til mig fra Dr. phil. Ilmari Välikangas, som har indhentet Oplysninger fra forskellige Sider og fra mange Steder,

Korsnæb — der er øjensynlig hovedsagelig Tale om *Loxia curvirostra* — i Sommeren og Høsten 1927 været betydelig talrigere end i Almindelighed; bl. a. iagttog Mag. Pontus Palmgren Korsnæb i stor Mængde i Juni, fra Midten af Maaneden, paa Ålands Øerne. Den Omstændighed, at *Loxia leucoptera bifasciata* om Høsten optraadte talrig sine Steder i Finland, bl. a. fløj, iflg. J. Snellman, næsten daglig i Flokke over Ålandshavet, tyder, iflg. Välikangas, paa en Invasion af Korsnæb østerfra.

Fra Estland meldes om store Mængder af *Loxia curvirostra* fra først i Juni til først i Juli. Paa Øsel, hvor de ikke var set i mange Aar, var de almindelige i alle Granplantager fra midt i Juni til Slutningen af August. I Lettland var der i Sommeren og Efteraaret usædvanlige Mængder (9, S. 239).

Fra Tyskland (6) meldes om Invasion af Korsnæb og over store Strækninger, fra Bagpommern i Øst til Rhinprovinsen i Vest, fra Flensburg og Øen Sylt i Nord til Hessen og Sachsen i Syd. De første iagttoges lidt over Midten af Juni, almindeligere blev de først i Begyndelsen af Juli. Saa vidt man kan skønne, bestod Trækket udelukkende af *Loxia curvirostra*.

Dr. Stresemann (6, 1928, S. 16) fremhæver som bemærkelsesværdigt, at medens der foreligger talrige Meddelelser om Korsnæbtræk fra Nord- og Vesttyskland og færre fra Mellemtyskland, mangler der helt Meldinger fra den østlige Del af det nordtyske Lavland, nemlig Øst for Bagpommern. Dog meddeler Prof. J. Thienemann — iflg. Skovgaard (9, S. 240) — om uhyre Sværme ved Kurische Nehrung, Rossitten, fra Juli.

Til de Britiske Øer fandt der i Sommeren og Efteraaret 1927 en usædvanlig stor Indvandring Sted af Korsnæb, *Loxia curvirostra*. Der foreligger Meddelelser om denne Indvandring fra saa mange Steder paa Øerne, fra Shetland i Nord til Kanaløerne i Syd, at den endog synes at have haft en mere vidtstrakt Karakter end den store Invasion i 1909.

I Skotland (11 og 1) betegner man Indvandringen i 1927 af Korsnæb fra Kontinentet som Aarets store Begivenhed paa det ornithologiske Omraade. Trækket siges at have været paa sit højeste i Juli. I Pertshire iagttoges Fuglene allerede henimod Slutningen af Juni og holdt sig der endnu midt i December. I Dumbartonshire regnes Tusinder at være trukket igennem Distriktet fra Begyndelsen af August til midt i September i Flokke paa 10—20—50 Stykker. Paa Hebriderne ses de fra Begyndelsen

af August, paa Orkney fra 29. Juli, paa Fair Island i den første Uge af Juli, paa een Gang i et Antal af mindst 300, og paa Shetland i Slutningen af Juni.

Fra England og Wales (1) foreligger op imod et Par Hundrede Meldinger om iagttagne Korsnæb, kun et Par fra sidste Halvdel af Juni, overordentlig mange fra Juli og August, ret mange endnu fra September, en Del fra Oktober, faa fra November, December og Januar. Sædvanlig optraadte Fuglene i Smaaaflokke, men undertiden var de 20—30—40—50—60 i Flok.

Paa Øen Man (1, S. 126) iagttoges Korsnæb fra Slutningen af Juli til Slutningen af August, een Gang i et Antal af 80—100.

I Irland (1) iagttoges ret mange Korsnæb i Juli, fra og med den 13., færre i August og September.

Paa Kanaløerne, Jersey og Guernsey, (1, S. 122) saas nogle Korsnæb i sidste Halvdel af August.

Et stort Antal Korsnæb har i Sommeren 1927 passeret Nordsøen over til England, og mange har slaaet sig ned ikke alene paa Fyrskibe, men ogsaa paa Fartøjer i rum Sø. Kaptajn David K. Wolfe Murray meddeler saaledes (1, S. 127), at han, medens han var ude med Fiskerflaaden, i Tiden 8.—23. Juli, paa $54^{\circ} 35'$ — $55^{\circ} 20'$ N. B. $4^{\circ} 5'$ — $6^{\circ} 5'$ Ø. L. næsten hver Dag iagttog Korsnæb; de kom gerne i smaa Flokke paa 3—4 Stkr. og var hovedsagelig Ungfugle; d. 14. Juli saa han det største Antal, nemlig 29. Endvidere berettes (11, S. 142), at der paa et Handelsskib, som gik i Fart mellem Skotland og Tyskland, i Juni og Juli gennemsnitlig fangedes 6 Korsnæb paa hver Rejse. Og i Juli slog et Dusin Korsnæb sig ned paa en Fiskedamper i Nordsøen (12), ligesaa paa en Damper, da den befandt sig paa Højden af Jyllands Nordspids (6, 1927, S. 150).

Island. Kunstmaleren Johannes Larsen har velvilligst meddelt mig, at han d. 20. og 21. Juli 1927 ved Aftenstid saa en udfarvet, rød Han af *Loxia curvirostra* i det sydlige Island ved Gaarden Store Hof i Rangárvellir, hvor den havde slaaet sig ned i Havens højeste Træ, en ca. 4 Alen høj Røn; Fuglen lod sig tage med Haanden og viste sig at være meget fed, skønt der ingen Naaetræer findes; den blev straks igen sat i Frihed og fløj bort.

Korsnæb er ogsaa iagttaget paa Atlanterhavet mellem Færøerne og Island. Første Gang d. 5. Juli Kl. 6 Morgen, da to Korsnæb kom om Bord i Havundersøgelsesdamperen »Dana«,

da den befandt sig paa 62° 7' N. B. 12° 50' V. L. Anden Gang d. 9. Juli om Formiddagen, da en Hun af *Loxia curvirostra* fløj om Bord i Damperen »Island« paa Rejse fra Thorshavn til Reykjavik, ca. 150 Kvartmil fra Thorshavn, og opholdt sig en Timestid paa Dækket. Disse Beretninger skylder jeg henholdsvis Dr. phil. Å. Vedel Tåning og Dr. phil. P. Jespersen.

Kun een Gang tidligere er *Loxia curvirostra* iagttaget paa Island, nemlig i 1909 (15), altsaa det samme Aar, hvori store Dele af Europa forrige Gang besøgte af Korsnæbskarer.

Holland (2) besøgte i Sommeren 1927 af et stort Antal Korsnæb, *Loxia curvirostra*. Ved Midten af Juni saas enkelte Flokke paa 10—15 Stykker ved Bentveld; de fleste blev iagttaget i Juli, gennem hele Maaneden og mange forskellige Steder, baade paa Landjorden og paa Fyrskibe, i Almindelighed enkeltvis eller i mindre Flokke, undertiden dog talrige; i August var de talrige paa Ameland, men optraadte iøvrigt faatalligt i denne og de to næste Maaneder; endnu i November og December saas enkelte.

Ogsaa Belgien (4) blev besøgt af et temmelig betydeligt Antal Korsnæb, *Loxia curvirostra*, fra Midten af Juli, da de allerede havde bredt sig over hele Nedre Belgien, til Slutningen af November; især om Efteraaret blev der iagttaget talrige Flokke. I Almindelighed var de unge Fugle i stort Overtal.

Fra Frankrig (7) omtales Korsnæb, *Loxia curvirostra*, enkeltvis eller i Smaaflokke, fra Departementerne Nord, Somme, Seine-Inférieure, Seine-et-Marne, Eure-et-Loire, Sarthe, Morbihan og Vendée. De første iagttoges den 17. Juli, de sidste den 13. Januar.

I Ungarn (6, 1928, S. 45) viste der sig Flokke paa Steder, hvor Korsnæb ellers ikke forekommer, den første allerede 1. Juni. Den sidste store Invasion fandt Sted i 1909.

I Czekoslovakiet (6, 1928, S. 46) blev den første Sværm af Korsnæb iagttaget d. 21. Juni.

Gennem Ukraine (6, 1928, S. 18) fandt et stort Træk af *Loxia curvirostra* Sted. De første Flokke paa 3—5 Stykker viste sig i Juli, i Slutningen af August var der 20—30 Fugle i Flokkene, i Midten af Oktober indtil 70 eller flere; kun 1% var udfarvede (røde og gule), Resten Ungfugle. Saa stort et Træk er ikke iagttaget siden Aaret 1909.

I Dalmatien viste der sig d. 21. Oktober ved Spalato en talrig Sværm af *Loxia curvirostra*, en usædvanlig Hændelse i

denne Egn (6, 1928, S. 46). Paa Øen Arbe saas $13/9$ — $22/9$ smaa Korsnæbflokke, hvad der ikke er sædvanligt (6, 1928, S. 173).

I Italien viste, iflg. Moltoni (14), de første Korsnæb, *Loxia curvirostra*, sig i Slutningen af Maj i Lombardiet, og i Juni fandt allerede et stærkt Træk Sted igennem Venetien. Flertallet naaede ikke videre end til Sydranden af Alperne, til Provinserne Venetien, Lombardiet, Piemont og Ligurien, men Smaaaflokke vandrede dog efterhaanden ned i Mellemitalien; i August naar de Toscana og Markerne, i September Emilia, Latium og Abruzzerne, i Oktober Umbrien og endelig i November Campanien. Trækket tilbage sker i modsat Retning, fra Syd til Nord; i December er de endnu i Campanien, i Januar 1928 ses de ikke Syd for Latium, i Februar ikke sydligere end i Lombardiet og Venetien, i Marts var der endnu store Mængder i Trient, og de sidste blev set i April i Venetien.

I Udstrækning stod dog Trækket i 1927 tilbage for Invasionen i 1909, da Skarerne trængte helt ned i Apulien og Calabrien, ja endog til Sicilien og Malta.

Bemærkninger om Korsnæbtrækket i Almindelighed.

Som allerede omtalt har Professor Lönnberg og Dr. Välikangas gjort gældende, at Korsnæbtrækket til Sverige og Finland er kommet østerfra. Til et lignende Resultat er Skovgaard naaet med Hensyn til Trækket i Almindelighed, idet forskellige Bevægelser synes ham at pege mod et Udspring i det mellemste Nordrusland; han mener, at der herfra er udgaaet dels et Træk til Nordvesteuropa, dels et sydgaaende Træk, som gennem Ukraine (Ungarn) kan spores til Adriaterhavet; Skarerne er trængt frem med stor Hast, men har mange Steder efterladt en stor Bestand, som for længere Tid har fourageret i Egnen; for Danmarks Vedkommende synes der henimod Foraaret at kunne spores en tilbagegaaende Bevægelse.

Den i det foregaaende Afsnit givne Oversigt over Invasionen i de forskellige Lande tyder ligeledes paa, at det mægtige Korsnæbtræk i Sommeren 1927 er kommet østerfra, og at det er gaaet dels mod Vest, dels mod Sydvest og Syd.

Det vestlige Træk mærkes i Estland allerede i Begyndelsen af Juni, midt i Juni spores det i Finland, Sverige, Norge, Dan-

mark, Tyskland og Holland, i Slutningen af Juni meldes der om Trækket fra Shetland, Skotland, England og Wales og i Førstningen af Juli fra Irland, Belgien og Nordfrankrig. Det sydvestlige Træk mærkes i Ungarn og Norditalien allerede ved Indgangen til Juni Maaned, i August og September i Mellemitalien og Dalmatien. Et sydligt Træk naar Ukraine i Juli. I Italien foregaar Tilbagetoget i Januar—April, begyndende sydfra og efterhaanden forplantende sig nordefter.

Vi ser altsaa, at selv om Trækket er skredet frem med stor Hast, gør dog nogen Tidsforskel for Korsnæbbets Ankomst til de forskellige Lande sig gældende, idet Flokkene i det hele og store viser sig desto tidligere, jo længere mod Øst vedkommende Land er beliggende, ligesom der inden for det enkelte Land kan spores en, om end ringe, Tidsforskel, saa at f. Eks. paa de Britiske Øer Flokkene iagttages lidt tidligere i Storbritannien end paa Irland og i Danmark først i Landets østlige Dele. At Trækket i Italien skrider frem i Retning fra Nord til Syd, maa betragtes som en naturlig Følge af Landets Udstrækning i denne Retning

De østligste Lande, hvorfra Beretning haves om Korsnæb-trækket 1927, er Finland, Estland, Lettland, Østpreussen, Czekoslovakiet, Ungarn og Ukraine. Fra det egentlige Rusland foreligger mig bekendt ingen Efterretning. Derimod berettes fra Vestsibirien (6, 1928, S. 126), at der i hele August Maaned fandt et Træk af Korsnæb Sted gennem Distriktet Barnaul. Man kommer maaske Sandheden nærmest ved at henlægge Kornæb-trækkets Udspring til de vældige Naaleskove i Nordrusland og Sibirien.

Til en sikker Afgørelse af Spørgsmaalet om de trækkende Korsnæbs Hjemsted savner man det Holdepunkt, som Udsættelsen af et stort Antal mærkede Fugle kunde fremskaffe. Et Skridt i den Retning er dog gjort, idet Dr. Drost har ringmærket en Del Korsnæb paa Helgoland og atter sluppet dem løs; saa vidt jeg ved, er hidtil kun en af de mærkede Fugle genfanget; den blev udsat paa Øen Helgoland d. 16. Juli 1927 og fangedes i Slutningen af Oktober i Valle di Cadore i det nordøstlige Italien (13, S. 401). Hvor interessant end denne Kendsgerning i og for sig kan være, oplyser den dog intet om det egentlige Træk, kun at et af de til Helgoland indvandrede Korsnæb har fortsat i sydlig Retning; den store Invasion i Italien kan selvsagt ikke være gaaet over Helgoland, siden denne Ø

ikke blev besøgt af Korsnæb før end i Midten af Juli, medens Invasionen i Italien allerede begyndte i Slutningen af Maj.

En Aarsag til de store Flokkes Tilsynekomst har man villét se deri, at Korsnæbbet har haft en heldig Yngleperiode i Vinteren 1926—27 og derefter i den følgende Sommer og Høst har oversvømmet Landene. Jeg tror ikke, at denne Forklaring træffer det rette, dertil var Korsnæbtrækket for vældigt og for vidtstrakt. Jeg tror snarere, at Naaletræernes Frøsætning i de Egne, hvorfra Trækket er udgaaet, har været ringe eller er slaaet helt Fejl, saa at en Del af Bestanden har maattet søge andre Steder hen af Mangel paa den naturlige Føde, som er Koglefrø. — I denne Forbindelse kunde man henvise til, at et andet udpræget koglefrøædende Dyr, Egernet, ligeledes foretager periodiske Vandringer, og for dette Dyrs Vedkommende har jeg kunnet paavise (16), at dets Vandringer netop hænger nøje sammen med Naaletræernes Frøsætning.

Idet jeg hermed afslutter min Oversigt over den store Invasion af Korsnæb i 1927, skal jeg endnu kun tilføje, at der foreligger et lignende Arbejde over Invasionen i 1909; det er forfattet af Joseph I. S. Whitaker (17), som med megen Energi har samlet og kyndigt bearbejdet et stort Materiale; til denne Afhandling kan jeg henvise dem, som maatte have Interesse af at anstille en Sammenligning mellem de to Invasioner.

LITTERATUR.

1. BRITISH BIRDS, Vol. XXI, 1927—28, S. 90—93, 121—127, 153—155, 175—177, 195—196, 227—229, 246—247, 279—281.
2. HAVERSCHMIDT, FR.: De Invasie van Kruisbekken (*Loxia curvirostra* L.) in 1927. Ardea, Jaargang XVII, 1928, S. 57—58.
3. HØRRING, R.: Fuglene ved de danske Fyr i 1927. Vidensk. Medd. fra Dansk Naturhist. Foren., Bd. 86, 1928, S. 346.
4. LE GERFAUT, 18e Année, 1928, S. 32—33.
5. LÖNNBERG, E.: Korsnåbbsinvasionen sommaren 1927. Fauna och Flora, 1927, S. 276—280.
6. ORNITHOLOGISCHE MONATSBERICHTE, 35. Jahrg. 1927, S. 150—51 og S. 173—76. 36. Jahrg., 1928, S. 16—18, S. 44—46 og S. 126.
7. REVUE FRANÇAISE D'ORNITHOLOGIE, 19e Année, 1927, S. 360 og 428—29; 20e Année, 1928, S. 18—19 og 80.
8. SCHAANNING, H. THO. L.: Korsnebb-året 1927. Norsk Ornithologisk Tidsskrift, Årsh. VIII, 1927, S. 45—47.

9. SKOVGAARD, P.: Korsnæb-Invasjonen 1927. Danske Fugle. Organ for Dansk ornithologisk Central. 10. Aarg., 1929, S. 239—55.
 10. STAMM, R. H.: Korsnæb som Galleædere. Dansk ornithologisk Forenings Tidsskrift, 4. Aarg., 1909—10, S. 45—49.
 11. THE SCOTTISH NATURALIST, 1927, S. 126—27, 158—60 og 164; 1928, S. 16, 52, 76 og 142.
 12. ORNITHOLOGISCHE MONATSSCHRIFT, 53. Jahrg., 1928, S. 93.
 13. SANN, JACOB, i Norsk Ornithologisk Tidsskrift, Årsh. X, 1929, S. 212.
 14. MOLTONI, EGARDO: Sull' invasione del Crociere in Italia nel 1927. Atti della Società Italiana di Scienze Naturali e del Museo Civico di Storia Naturale in Milano, Vol. LXVII, 1928, S. 385—402.
 15. SÆMUNDSSON, BJARNI: Nýir eða fágætir fuglar. Skýrsla um hið islenszka náttúrufræðisfélag, Félagsárin 1909 og 1910 (1911), S. 29—30.
 16. JENSEN, AD. S.: Frøaar og Egernvandring. Vidensk. Meddel. fra Dansk Naturhist. Foren., Bd. 76, 1923, S. 123—40.
 17. WHITAKER, JOSEPH I. S.: On the Great Invasion of Crossbills in 1909. The Ibis, 9. Series, Vol. IV, 1910, S. 331—352.
-